

Виходить у Львові
що дні (крім неділь і
гр. кат. субот) о 5-їй
годині по полудні.

РЕДАКЦІЯ і
Адміністрація: улиця
Чарнецького ч. 12.

ПІСЬМА приймають сі
лими франковані.

РУКОПИСИ
відправляють сі лиши на
окреме ждане і за зго-
женням оплати поштової.

РЕКЛАМАЦІЇ
засвічані вільні від
оплати поштової.

НАРОДНА ЧАСОПІСЬ

Додаток до „Газети Львівської”.

ВІСТИ ПОЛІТИЧНІ.

До ситуації. — З палати послів. —
З Туреччини.

В понеділок приступила промислова комісія, вибрана стадою працівничою ради праці, до нарад над начерком, виготовленим міністерством торговлі в справі заборони нічної праці жінок в промислових підприємствах. Шеф секції Матаєзвістив, що начерк постановляє, що в промислових підприємствах, де занятих більше як 10 робочих сил, не вільно жінкам і дівчатам працювати нічкою порою, то є в годинах між 8 вечериом а 5 рано і що їх нічний випочинок має тривати що найменше 11 годин слідуючих безпосередньо до собі. Дальше заключав начерк деякі вимкові постанови, відповідаючи засадам берненського договору. По розправі над цим начерком принято єго з малими змінами. Референтом на повні обради вибрано радника двору Філіповича.

Моравська секція чеської народної ради відбула засідання, на якім ухвалила резолюцію, в котрій виступає дуже рішучо проти фінансових начерків уряду, позаяк они як в річевих так з основних причин не можливі!

до приватя. Народна рада прилучає сі до пропамятного письма моравського краєвого відділу що до санкції краївих фінансів і протестує проти обмеження самостійного рішення що до укладання краївих бюджетів.

Вчерашає засідання палати послів відбулося при дуже значнім числі послів, бо було їх зваж 480. Всі посли дожидали з величним напруженням висліду голосування над внесенем Шустершица в спрани босанського земельного банку. Перед приступленем до голосування промаляли два генеральні бесідники, а то пос. Гломбінський „против“, а п. Адлер „за“. Бесіду пос. Гломбінського переривали з часта члени славянської унії. По кінцевій промові п. Шустершица і фактичних спростованнях о годині 3½, розпочало сі поємею голосування.

Першу часть резолюції Шустершица, висказуючу невдоволеніс і недовіру правительству з причини надання ковчесії босанському банкові агроарному, відкинуто 242 голосами проти 237.

По оголошенню висліду голосування, гамір тревав довший час. Пос. Фресль свистав на свиставці.

Другу часть резолюції Шустершица, означуючу уділене ковчесії неважним, відкинуто 241 голосами проти 227.

Також третю часть резолюції, містячу

ждане, що до босанської конституції принято постанову о викупленю кметів коштом публичним, відкинуто 241 голосами против 237.

Натомість принято однодушно резолюцію Редліха, висказуючу пересвідчені, що викуплені кметів не повинно відбутися в приватній дорозі, лише так само як в інших краях законно коштом публичним. Послідну точку той резолюції що до недопущення потовання акцій босанського агроарного банку на віденській біржі, принято значною більшістю.

Принято відтак резолюцію Морзея висказуючу недовіре спільному міністрові скарбу Бурянові. Принято одноголосно резолюцію Сальвестра з жданем видання закона про одніальність спільних міністрів.

По інтерпеляціях в справі експліогії в краївській порохівні і відповіди на них міністра оборони краївого ген. Георгія, замкнено засідання. Слідуюче в пятницю о год. 11 перед полуднем.

Про настрай, який панував вчера в палаті послів, пишуть в Відні: Всі сторонництва поробили послідні зусилля, аби зібрати як найбільше число послів. Тому вчера дужила ся рідка нагода бачити палату послів в повному її складі. Особливо опозиція працювала в тім напрямі з напруженiem. Соціалісти привели на-

7)

„Але тепер, як сі часті (землі) вияснив ще більше, так і відкрив також іншу, четверту часті землі Амеріго Веспуччі і я не розумію, що могло би стояти тому на перешкоді, щоби сей край назвати по імені його відкрителя (!) Амерікуса, чоловіка велими геніальним духом, Амеріге, значить ся, краєм Амерікуса або Америкою, коли преці також і Европа та Азия одержали свої імена від жінщин“.

Діло Вальдземілера стало ся було небавком дуже популярне в Німеччині. Ще того самого року з'явилось друге, а відтак скоро одно по другому ще многі дальші видання, а в перекладах обійшло опісля цілій ціннілізований світ. Рівночасно видав Вальдземіллер дві карти світу, з яких одна представляє часті землі на площа, а друга на глобусі. Ся послідна карта зберіглась в однім примірнику, який знаходить ся у Відні в збірці князя Ліхтенштайн. На обох сих картах єсть вже нарисована нова частина світу, а на ній видніє ся відписані величими буквами назва Америка.

Предложені Вальдземіллера і єго примір знайшли охочий послух і принялися. За тим відозвалися прихильно не лиш відомі учесні, але також і в практиці, в географічних і картографічних ділах назва ся стала небавком загально уживана не лиш в Америці, але й в інших краях. Правда, небавком відозвалися протести против того, та й сам Вальдземіллер прийшов був опісля до іншого переконання; але похибку ту годі вже було направити, бо

нова назва стала вже була звітна в цілім світі.

Отже то не була віяка зла воля, ніяке обманство, а лише простий случай, що комусь другому а не першому відкрителеві припала честь надати назву по відкритій часті землі. Вальдземіллер ділав в добрій вірі а Веспуччі також тому не винен. То був на скрізь честний характер і не був би ніколи присвоєв собі того відзначення, поминувши вже то, що Іспанці нововідкриті побережя не називали по імені відкрителів, лише по імені тих святих, на яких день то відкрите припало. Веспуччі при своїй смерті в 1512 р. мабуть і вічогісенько не зізнав о тім, яка честь ему припала.

Але якраз то слово „случай“ не давало людем спокою. Визначні учесні брали ся доходати і пояснювати ю назву а вислід був таким, що они по найбільші часті виступили рішучо за дотеперішніми поглядами, але деякі впали на оригінальні гадки і так справа почали називати Америку викликала цілу літературу.

Так и пр. Англієць Джон Люкок в 1820 р. став доказувати, що назва Америка пішла від індіанського слова тагіса, котрим жителі полудневої Америки називають деякі предмети, як: рід якоїсь дими, якісь інструмент до грани і т. д. Так мабуть називало ся також і головне місто сих сторін і резиденція начальника племені. Коли туземці війшли ся з Европейцями, то кождий, особливо порожній предмет, який виділи у них н. пр. фляшку, бочку, судно і т. д. називали сим словом. Ев-

Образки

з подорожні по Америці.

Після Т. Келінга, дра Лямпрехта, Урбана і др.

зладив К. Вербенко.

(Дальше).

Але Амерігови й не придумі було на-
давати новій часті світу свою ім'я. Ся заслуга,
коли би так можна сказати, належить ся ні-
мецькому учесному, Мартинові Вальдземіллорі,
котрій після тодішнього звичаю в деяких кру-
гах, переклав свою німецьке прізвище на греко-
латинське і назвав ся Гілякомілюс. Отже той
Гілякомілюс працював тоді в льотарингським
місточку Сен-Діє над новим виданням Птолемея.
Землевпис сего старосвітского учесного була-
доси одиноким жередом географічного знання;
з неї роблено заєдно новіші видання, а ново-
відкриті краї додісувано в додатку під назвою
„краї поза Птолемеем“.

В 1507 р. з'явилася ся книжка Гілякомі-
люса. Єсть то перше географічне діло, в котрім
поміщено і використано науково звіти Амерігі;
про его подорожі говорить ся там в окремій
часті обширно, але й в інших місцях говорить
автор про відкриті сьмілого мореплавця
з великим одушевленем. Отже в тим своїм
одушевленю надав він нововідкриті землі
назву „Америка“ і після між іншим так:

віть посла Томшика, котрого стрітила недавно нещастна пригода і він не прийшов ще до здоров'я. П. Масталька віддав до розпорядимо-
сти спішачим на засідання посамі свій автомобіль. Серед правителственних сторонництв по-
мічено неприсутність трьох християнсько-су-
спільніх послів. Галери були переповнені.

Фактичні спростовання по промовах гене-
ральних бесідників не були слухайні. Іменно
опозиція старала ся відтягнути голосування, аби
зібрати більше сил. З одної і другої сторони
обяснювано вигляди і голоси. Вінци присту-
плею до голосування, котре спершу відбувало
ся серед повної тишіни. Однак вскорі розда-
лися крикливі переривання. Коли міністер др.
Білинський віддав голос „ві“ — соціалісти і
Чехи почали кричати: Abzug!

Ще більший крик настав, коли президент
Паттай вийшов зного президіального місця,
удав ся до свого сторонництва і голосував
„против“. Полуднє Славяні сильно проте-
стують і кричат, що той голос не важний.

Найбільший протест викликало голосуван-
ня міністра дра Жакка за правителством. Чехи
почали бити в столики і кричати „проч з Жак-
ком, зрадником народу!“

Вигляди побіди перехилилися то на одну
то на другу сторону. При букві Ф правите-
ство мало більшість кількох голосів, при Г опо-
зиція мала 6 голосів більшості, при М пра-
вителство мало о 17 голосів більше, при О

число голосів зірвалося, при букві лат. V
опозиція мала 12 голосів більше і аж буква
В рішила побіду в користь правителства.

На днішній порядку стоять тепер в Ту-
реччині кретенське питання. Всі інші справи
відсунено на дальший плян. В царгородських
міротворчих кругах говорять навіть про можли-
вість оружної інтервенції. Правителственний
орган „Іттігад“ заявляє ся за іменованням влас-
ного губернатора на Креті, зате противиться
покликанню чужого князя, хоч би вавіть з яко-
їсь нейтральної держави. Широко розправлюють
про те, що по відкликанню міжнародних залог
з Креті, від'їде там турецька флота, що вже
готові до від'їзду три перевозові кораблі та що
есло Єлєсоні відбудеся демонстративне кон-
центроване військо. Чи справді Туреччина зва-
жить ся на щось подібного, не знати, бо така
акція з її сторони причинилася би до великого
розвину крові. З грецьких кругів звертають
знов увагу на те, що висаджене турецького
войска на побережях Креті могло би довести
Туреччину до спору з опікунчими державами.

Мимо урядових заперечень вадходять в
Адамі грізні вісти про нові слухаї різні. Зате
в Альбанії набуть спокійніші, бо генералови
Джавідові-баші поручено обмежити ся лише
до найконечніших підприємств. Також питання
будови всхідної залізниці буде, здає ся, відво-
ляючи полагоджене. Однак очі всіх турецьких
горожан звернені на кретенську справу.

ропейці чуючи часто то слово, підхопили його і
назвали вим підлій край.

Інший учений в своїй історії Бразилії
доказує, що назва Америка есть грецька і пішла
від того, що Европейці в тодішніх часах лю-
били надавати грецькі і латинські назви. Отже
то слово „Америка“ грецьке вложоне з „а“, що
значить по нашому „не“, із слова „мейро“, ко-
tre значить „підліти“ і „гая“ = „земля“. Ви-
ходить з того, що слово „Америка“ значить
„неділена земля“. Не треба чай і доказувати,
що се лише учена крутанина.

В нашівіших часах зачали бути деякі
учені доказувати, що назва „Америка“ похо-
дить від індійської назви гір. Так Француз
Жиль Марку доказував, що словом Амерік на-
зывають якісь гори в Нікарага і то від них
пішла назва цілої. Подібно доказував др. Аль-
меїда, що назва Америка пішла від американської
назви головного хребта гір в Бразилії
„А-ум-уе-го-на“. — Що походжене якоїнебудь
назви можна остаточно натягати, як хто хоче
і що до того навіть не треба ученості, се річ
звістна і школа тут дальше говорити о поді-
них крутанинах.

Ми мусіли ще до 8 год. ждати, о котрім
то часів прийшов лікар з міста, щоби сконtro-
лювати стан здоров'я подорожників з межино-
кладу. На корабель прийшли також урядника
митові і судно пустилося даліше після по-
між множеством інших кораблів. За той час
пакове від мита робили своє. Кождий подо-
рожник мусів свое манати декларувати на пред-
ложені віму формуларі, значить ся списати і
подати при нім вартість та власноручним під-
писом потвердити правду всего.

Ог я й позабув сказати, що мав з собою
ще й товариша подорожні на чотирох ногах,
котому на ім'я було „Треф“. З тим Трефом
наробав я собі не мало клопоту і був би мусів
американському фіксусови заплатити 5 доларів
(на наші гроші не богато, бо лише 25 К), як би
не то, що на моє плаче ждав на мій приїзд
мій приятель, обавякомленій дуже добре з по-
ведінками в краю; він устиснув руку урядни-
кові і так увільнив мене від всякої оплати.
І так побачив я на першім вступі до краю, що
„устиснені руки“ есть в Америці способом,
котрого уживався дуже радо тоді, коли треба
дати собі якусь раду.

Коли відтак ще розпитали нас, хто ми,
якій народності, з якої держави і куди ідемо
та чи маємо потрібну готівку, котру треба бу-

ло показати, минуло якраз тілько часу, що ми
заїхали до нашого „піра“ (причалі).

Піри тих кораблів, що пряїздять з Евро-
пи, знаходяться всі в Гобокен, місті положе-
ні по праві беїці ріки Гайдзі (Hudson), котра
відділяє їх від Нью Йорку. До сего поєднаного
перевозяться звідси „феррісами“, величими
пароплавами з колесами, на яких може ви-
їхати понад 500 до 700 людей а котрі
уладажені з величним комфортом. Многі з них
мають один і два поверхні та можуть забрати
їх двадцять візів з набором. Тут зараз мав я
нагоду побачити і подивляти, як Американці
уміють інтерес робити. На наші „феррі“ по-
вітало нас карат окликом „шайн!“ (shine —
блеск, світло, „глянець“), кількох так званих
„блакбутів“ (blackboots), молодців, що чистять
кохаждому дуже радо чоботи. Красно вичищений,
світлакий чобіт то слаба сторона Американців
і для того блакбути мають всюди в місті повно
роботи, під час коли „глінцований“ сидить собі
на фотели і читає газету.

За 10 мінут були ми вже в Нью Йорку.
Се найбільше місто в Сполучених Державах
а друге по Лондоні найбільше місто на світі
лежить на східній Мангіттен (Manhattan), дов-
гім лаш на 24 кільометрів а широкім пересічно
на 2½, котрій одержав свою назву від інді-
йського племені, яке тут жило в 17. столітті,
аж наконець осіли тут в 1612 р. Голландці та
оснували оселю Новий Амстердам і закупили
остаточно в 1623 р. від Індії цілий остров
за товари, вартості може 24 доларів (120 К).
Нині представляє той остров вартість, яку на-
віть трудно собі подумати.

Поселенці мусіли опісля вести кроваву
борбу з давніми властителями, котрі остаточно
уступили ся на цілочину, аж остаточно Ан-
глії в 1664 р. забрали ту оселю і назвали
її по імені каязя Йорка. Властителі змінили
ся опісля кілька разів, аж в 1788 заведено
тут конституцію Сполучених Держав.

Острів Мангіттен відділений від цілочи-
нин рікою Гарлем, широкою іноді лише на
180 метрів; від заходу обливано її дуже широ-
кою рікою Гайдзі а від всходу ріка Іст Рівер
(East-River). В тім місці, де на кінці острова
коло т. зв. Батерії сходяться обі ті ріки, есть
ню-йорська пристань.

(Щоби не томити читача лише самими
описами, подамо в слідуючім съміховику Псі
хандра, характеристичний образок з американського життя).

(Дальше буде).

Н О В И Н К И .

Львів, дні 9-го червня 1909.

— В цілі обсадження посади інспектора
ветеринарного при галицькім п. к. Намісництві
в VIII кл. ранги з системізованими поборами роз-
писано конкурс з реченцем до 15 липня 1909.

— В справі поділу фільєофічних фа-
культетів. Старий поділ університетів на 4 фа-
культети не відповідає вже тепер шій спеціаліза-
ції наук. Особливо відносить ся се до фільєофіч-
ного факультету, котрий сполучає в собі найрі-
зородніші науки, а при зростаючій спеціалізації
мусить обійтися все нові науки. Звідси вириває
все більша трудність подавати інтереси свого
факультету так, щоби вдоволити всієї частини.
Щоби зарадити сему літову, фільєофічний факуль-
тет ческого університету в Празі розпочав акцію,
котра має на меті поділити фільєофічні науки на
два окремі факультети, гуманістичний і реалістич-
ний. З тим пляном відноситься до всіх австрійських
університетів, предкладаючи їм спільну акцію.

— Математично-природописна секція
„Наукового Товариства ім. Шевченка“ засновує фізіографічну комісію для всестороннього розслідування українських земель. Перше консигтууюче засідання запро-
шеніх членів відбудеться в четвер 10 червня в
саді засідань Наук. Товариства ім. Шевченка (Академічний Дім, ул. Супінського ч. 17) о 10-їй год. рано.

— З Жовкви. Філія Руськ. Товариства педагогічного в Жовкві устроїть приготовляючий курс до вступного іспиту до I класи гімназіяльної. Курс буде тривати єд 10 зіння до кінця серпня с. р. Оплата за удержання і науку за цілий час 30 К. Зголосення належить слати до філії Руськ. Товариства педагогічного в Жовкві до дні 25 с. р.

— Нещасливі пригоди. Долька селянина
з Рісни польської, 14 літка Марія Пашко, упала
вчера в полудні на ул. Янівській під вагон електричний, котрій розторочив її обі ноги. Погонівля
ратунку відставила нещасливу до шпиталю, де
показала ся погреба відняття її обі ноги. По тій
операції нещаслива померла около 5 год. в наслі-
бок улику крові. Як нічні съвідки розповіли
потрутили нещасливу дівчину в жартів дівчину
шо разом з нею вертали на село. — В Дрогобичі
утонув ся в тамошнім потоці вихованець дрого-
вого заведення 15 літкій Станіслав Скібівський,
котрій під час купелі молодежі того заведення мимо
остереження надзвірателя вайшов в плесо, яке
утворило ся в тім погоді по поєднаній повені. —
В Стрию на Ланах в суботу вечером перед Зеленими
съвідами виав з дерева рублючи галузя на
май 43 літкій Іван Бойчук і забів ся на місці.
В іншіділок знов утопився 6-літній дитина брата
Івана, Авдія Бойчука. Люди кажуть, що се кара бо-
жа на брагів за то, що ся присягали в якісі
справі фальшиво.

— Дрібні вісті. На стації Чернівці заве-
дено вже рух особовий і пакунковий в напрямі до
Львова поїздом ч. 302 дні 7 с. м. — Львівський
трамвай електричний перевіз за білетами в маю с. р. 1.611.503 осіб (в маю тарік 963.210) і побрав
за то 157.385 К (в маю тарік 96 950 К). — М. Маер, жена Фельдчебеля 15 ц., знайшла вчера на
ул. Стрийській срібний годинник в піклеві зан-
цушком і вложила его на поясний. — Кримка Ф. Друкер згубила княжою касі щадності на 150
кор. — П. Мельніковів вкрадено з кишень кама-
зелька срібний годинник з чіклезім ланцузком і
3 дармокисами. — Іван Калембкевич, властитель
прачальні, ліхав на розверті так неосторожно, що на-
хав в ул. Кільївського на поїздіяна Бурбину, котрій
впав в землю і покалічив собі ліву ногу.

— Знову пригода з самоїздом. Вчера ве-
чером стала ся під Віднем в Ляксенбургскій алеї
страшна пригода. Самоїздом Іхали Кароль і Павло
Купельвізери за жінка першого з них Берта. В на-
слідок ушкодження пневматика самоїзд на закруті
вивернув ся і всі разом з шофером повинували на
землю. Купельвізера згинула на місці, Павло
Купельвізер і шофер поранені тяжко, а Каролеві
Купельвізерові не стало ся нічого.

— Огонь від грому. З Городка коло Льво-
ва доносять: Дні 3 с. м. о 6 год. вечером вдарив
грім під час бурі в хату господаря Івана Чекайла
на Черлянськім передмістю. В одній хвилі полумень

СТ. СОКОЛОВСКОГО

Головна агенція дневників

у Львові, пасаж Гавсмана ч. 9,

приймає пренумерату і оголошення до всіх дневників краєвих і заграницьких.

До „Народної Часописи“ і „Газети Львівської“ може
приникати оголошення виключно лише ся агенція.

■■ Найдешевше можна купити лише ■■

В Авкційній Гали

ул. Сийстусна 32

меблі, образи, дивани, сальонову обставу, золото, біжутерій,

старинності і все можливе до домового уладження.

Порозуміне з провінцією писемно.

Вступ вільний щоден.